

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 30/07-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť I. R. a V. R., obaja bytom K., zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 341/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 341/00 p o r u š i l právo I. R. a V. R., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. I. R. a V. R. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n ť im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. I. R. a V. R. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 628 Sk (slovom osemtisícšesťstodvadsaťosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. I. R., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 21. marca 2007 č. k. I. ÚS 30/07-17 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť I. R. a V. R., obaja bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“ a „sťažovateľ“ alebo „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 341/00 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: *„Dňa 28. 3. 2000 podali sťažovatelia návrh na začatie konania o zaplatenie sumy proti P., a. s. na Okresný súd Bratislava II. Toto konanie sa vedie pod sp. zn. 10 C 341/2000 (...)*

Dňa 31. 10. 2006 sťažovatelia podali prostredníctvom právnej zástupkyne sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi Okresného súdu Bratislava II.

Listom zo dňa 22. 11. 2006 sp. zn. Spr. 2136/06 predseda Okresného súdu Bratislava II odpovedal na sťažnosť sťažovateľov s tým, že s poľutovaním konštatuje, že vo veci boli zistené prietahy v konaní zapríčinené znalcom. (...)

Za závažnú (...) považujú sťažovatelia okolnosť, že návrh podávali ešte ako maloleté deti, zastúpení svojou matkou a vec sa týkala výplaty stavebného sporenia, pričom stavebným sporiteľom bol ich nebohý otec, ktorý tragicky zahynul. Sťažovatelia boli teda

polosiroty a suma 25.565,- Sk, v čase, keď boli odkázaní na zabezpečovanie potrieb svojou matkou a sirotskými dôchodkami, bola pre nich významná. Napriek tomu súd od podania návrhu 28. 3. 2000 až do 20. 5. 2003 nevykonával okrem doručenia žaloby odporcovi dňa 27. 7. 2001, teda po roku a 4 mesiacoch, žiadne ďalšie úkony. Toto obdobie v konaní možnosti teda charakterizovať jednoznačne ako obdobie zbytočných prietahov v konaní a prispelo k jeho neprimeranej dĺžke. Je pravdou, že dňa 20. 5. 2003 sa navrhovatelia nezúčastnili na pojednávaní a z uvedeného dôvodu súd konanie prerušil. Už 16. 6. 2003 podali navrhovatelia proti rozhodnutiu súdu odvolanie. Od 16. 6. 2003 až do 16. 9. 2004, teda rok a tri mesiace, nevykonával súd žiadne ďalšie úkony. Dňa 16. 9. 2004 sa uskutočnilo pojednávanie a 16. 11. 2004 sa uskutočnilo ďalšie. Na tomto pojednávaní bolo nariadené znalecké dokazovanie. Sťažovatelia predložili súdom žiadané porovnávacie podpisy ich nebohého otca v lehote dlhšej o 10 dní ako tá, ktorú im súd uložil. Predtým však písomne požiadali súd o predĺženie tejto lehoty.

Ďalšie obdobie prietahov v konaní, ktoré možno pričítať na ťarchu Okresnému súdu Bratislava II, je obdobie od vydania uznesenia o ustanovenie znalca dňa 14. 1. 2005 až do súčasnosti. Súd stanovil povinnosť znalca podať znalecký posudok v lehote 45 dní spolu s písomným vyúčtovaním odmeny a náhrady.

Znalecký posudok bol však podaný dňa 11. 7. 2005, teda celkom zrejme po viacnásobnom uplynutí lehoty, ktorú súd znalcovi stanovil.

V praxi ústavného súdu bolo opakovane judikované, že prietahy spôsobené znalcom sú prietahmi, ktoré možno pričítať na ťarchu súdu a preto sťažovatelia považujú nedodržanie lehoty na podanie znaleckého posudku za zbytočný prietah spôsobený súdom.

Od 17. 8. 2005 až do 24. 10. 2006 sťažovatelia opakovane žiadali súd, aby vo veci nariadil pojednávanie.

V tejto súvislosti sťažovatelia zaujímajú stanovisko, že súd sa zodpovednosti za viac než ročnú nečinnosť od 17. 8. 2005 až do októbra 2006, kedy vo veci nariadil pojednávanie, nemôže zbaviť poukázaním na nečinnosť znalca.

Predovšetkým súd má k dispozícii poriadkové opatrenia, ktoré môže poskytnúť voči každému, kto sťažuje postup v konaní vrátane znalca. Po druhé, rozhodnúť o trovách znaleckého a o tom, kto z účastníkov tieto trovy uhradí, je možné aj po skončení konania vo veci samej.

Z doposiaľ uvedených skutočností vyplýva, že Okresný súd Bratislava II konal so zbytočnými prietahmi od 28. 3. 2000 do 20. 5. 2003, od 16. 6. 2003 do 16. 9. 2004 a od 14. 1. 2005, resp. 28. 2. 2005 do 22. 11. 2006. Podľa názoru sťažovateľov však celkovo doba 6 rokov a 8 mesiacov, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, bez jediného meritórneho rozhodnutia vo veci, nezodpovedá požiadavke prejednávania veci v primeranej lehote. (...)

Vec je súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov. Podľa názoru sťažovateľov, nie je právne ani skutkovo zložitá a sťažovatelia sa nedomnievajú, že by svojím postupom prispeli k neprimeranej dĺžke konania alebo zapríčinili vznik zbytočných prietahov v ňom. Neexistuje teda dôvod, ktorý vo svojej ustálenej judikatúre považuje tak Európsky Súd pre ľudské práva, ako aj Ústavný súd SR za okolnosť, ktorá môže aspoň čiastočne ospravedlniť a zdôvodniť dĺžku konania, ktorá je 6 rokov a 8 mesiacov. (...)

Neskončenie konania, stav právnej neistoty sťažovateľov v tejto veci zasahuje veľmi hlboko a negatívne do života sťažovateľov. V sťažovateľoch vznikol pocit, že súd v predmetnom konaní nemá snahu dospieť k vecne správne a teda právoplatnému rozhodnutiu, ktorým by definitívne boli usporiadané vzťahy sťažovateľov s odporcom v predmetnom konaní.

Sťažovatelia znovu poukazujú na skutočnosť, že v čase podania návrhu boli maloletými deťmi a na peniaze, ktoré sú predmetom konania, boli odkázaní. So zreteľom na túto skutočnosť bolo povinnosťou súdu konať s osobitnou starostlivosťou a efektívnosťou.

Sťažovatelia považujú za primerané, aby im z uvedeného dôvodu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške 70.000,- Sk každému zvlášť. “

1.2 Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľa I. R. na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 10 C 341/00, porušené.

Právo sťažovateľky V. R. na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 10 C 341/00, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Bratislava II pokračovať v porušovaní namietaných právach sťažovateľov.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Bratislava II konal vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 10 C 341/00 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi I. R. finančné zadosťučinenie vo výške 70.000,- Sk.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke V. R. finančné zadosťučinenie vo výške 70.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi I. R. všetky trovy tohto konania.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke V. R. všetky trovy tohto konania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. A. R., listom z 23. apríla 2007 sp. zn. Spr 2034/07 a právna zástupkyňa sťažovateľov listom, ktorý bol doručený ústavnému súdu 15. mája 2007.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Po oboznámení sa s (...) obsahom predmetného spisu som zistila, že návrh bol podaný dňa 30. 03. 2000 na Okresný súd Bratislava I (vedený pod spisovou značkou 12 C 13/2000), z ktorého bola vec postúpená na tunajší súd dňa 05. 06. 2000. Tunajší súd vo veci rozhodol rozsudkom dňa 18. 01. 2007 a vec je právoplatne skončená dňom 08. 03. 2007.

S poukazom na uvedené navrhujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť ako nedôvodnú zamietol a nepriznal sťažovateľom nimi žiadané finančné odškodnenie.

Ako vyplýva z obsahu spisu, súd vo veci konal priebežne a v lehotách, ktoré zodpovedali zaťažnosti konajúcej sudkyne, ako aj súčinnosti účastníkov konania (neúčast' zákonnej zástupkyne sťažovateľov na pojednávaní nariadenom 15. 11. 2001; liknavé zabezpečovanie listinných dôkazov zo strany odporcu v období od novembra 2001 do novembra 2002; neúčast' účastníkov konania na pojednávaní nariadenom na 20. 05. 2002). K dĺžke konania prispeli aj objektívne dôvody, a to práceneschopnosť zákonnej sudkyne JUDr. N., kvôli ktorej bolo odročené pojednávanie vytyčené na deň 08. 06. 2004. Je pravda, že súd na pojednávaní konanom dňa 16. 09. 2004 nariadil znalecké dokazovanie, uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania znalec prevzal dňa 31. 01. 2005, spis si však osobne prevzal na síde až 07. 03. 2005. Znalecký posudok vypracoval a doručil súdu 26. 07. 2005, bez vyúčtovania trov znaleckého dokazovania. Znalec si znalečné vyúčtoval až 28. 08. 2006, súd mu znalecké priznal uznesením dňa 04. 09. 2006 a následne bol vytyčený termín pojednávania, ktorom súd vo veci rozhodol.

Netrváme na ústnom prejednaní veci pred ústavným súdom, nakoľko od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedla, že:

„Vo veci sp. zn. I. ÚS 30/07 (...) oznamujem týmto, že sťažovatelia netrvajú na ústnom pojednávaní v tejto veci a súhlasia s tým, aby ústavný súd od ústneho pojednávania upustil. (...)

Aj z vyjadrenia Okresného súdu Bratislava II je nesporné, že k porušeniu namietaných práv došlo a že za toto porušenie Okresný súd Bratislava II zodpovedá.

Je nesporné, že Okresnému súdu Bratislava II bola vec postúpená dňa 5. 6. 2000 a právoplatne bola skončená dňa 8. 3. 2007.

Konanie v predmetnej veci na síde jedného stupňa teda trvalo 6 rokov a 9 mesiacov. Takúto dĺžku konania nemožno považovať za primeranú. Ako je zrejmé z obsahu sťažnosti aj z vyjadrenia Okresného súdu Bratislava II, v konaní došlo k zbytočným prietahom. (...)

Okresný súd Bratislava II poukázal vo svojom vyjadrení aj na to, že k neprimeranej dĺžke konania prispela aj neúčast' zákonnej zástupkyne sťažovateľov na pojednávaní nariadenom na deň 15. 11. 2001. Zákonná zástupkyňa sťažovateľov svoju neúčast' na

predmetnom pojednávaní ospravedlnila a požiadala o výsluch dožiadaným súdom. Napriek tomu, v priebehu nasledujúceho roka a pol, súd tento úkon nevykonal a na deň 20. 5. 2003 nariadil pojednávanie. Na tomto pojednávaní konanie prerušil a to napriek tomu, že právna zástupkyňa sťažovateľov žiadala o ich vypočutie Okresným súdom Košice I a ospravedlnila ich neúčasť na pojednávaní školskými povinnosťami a vzdialenosťou medzi ich bydliskom a miestom pojednávania.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia boli v tom čase ešte žiakmi stredných škôl, odkázaní všetkými svojimi potrebami na svoju matku a vzhľadom na predmet konania - vyplatenie plnenia zo stavebného sporenia ich nebohého otca, sa nejaví návrh navrhovateľov ani dôvody ich neúčasti ako zjavne neopodstatnené.

Súd však uznesením zo dňa 20. 5. 2003 konanie prerušil. O odvolaní, ktoré prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podali proti tomuto uzneseniu sťažovatelia, doposiaľ nerozhodol. Pritom, na rozdiel od ustanovenia § 101 ods. 2 O. s. p., ustanovenie § 110 nevyžaduje ospravedlnenie neúčasti vážnymi dôvodmi.

Ustanovenie § 110 umožňuje súdu prerušiť konanie v prípade, ak to účastníci zhodne navrhnú alebo sa neustanovia bez predchádzajúceho ospravedlnenia na pojednávanie.

Je teda zjavné, že zmyslom ustanovenia § 110 je prerušenie konania, ak z postoja účastníkov (neúčasti a neospravedlnenia), vyplýva ich nezáujem na priebehu alebo výsledku konania. V predmetnej veci však o takýto prípad nešlo. Ospravedlnil sa aj zástupca žalovaného. Ak súd považoval dôvody ospravedlnenia za nedostatočné, potom mohol využiť poriadkové opatrenia, ale nie prerušiť konanie.

Ďalšie pojednávanie v predmetnej veci sa uskutočnilo dňa 8. 6. 2004 bez toho, aby v uvedenom čase súd vykonal akýkoľvek relevantný úkon smerujúci k prejednaniu a skončeniu veci.

Pokiaľ ide o priebeh konania po nariadení znaleckého dokazovania (toto bolo nariadené nie dňa 16. 9. 2004, ale dňa 16. 11. 2004), v judikatúre ústavného súdu je štandardne konštatované, že súd zodpovedá za prieťahy spôsobené nevyhotovením znaleckého posudku znalcom v lehote stanovenej súdom.

Nie je zrejmé, že by súd napriek tomu, že poukazuje na prieťahy spôsobené znalcom, ale liknavosť zabezpečovania dôkazov zo strany žalovaného, čo i len raz použil poriadkové opatrenia, ktorých zmyslom a cieľom je zabezpečiť plynulý priebeh konania. (...)

Z (...) rozhodnutí ústavného súdu (...) vyplýva, že rozhodovaniu o porušení práv v konaní pred súdom nebráni skutočnosť, že v čase pred rozhodnutím ústavného súdu došlo k právoplatnému skončeniu veci, v prípade, že sťažnosť bola na ústavnom súde podaná pred právoplatným skončením.

Vzhľadom na túto skutočnosť považujú sťažovatelia skončenie konania za nevýznamné vo vzťahu k rozhodovaniu o porušení ich práv a rovnako vo vzťahu k rozhodovaniu o primeranom zadošťačení.

Vzhľadom na to si sťažovatelia uplatňujú náhradu trov konania a žiadajú, aby im ústavný súd priznal náhradu trov konania každému vo výške 8.628,- Sk spočívajúcu v trovách právneho zastúpenia a aby zaviazal odporu, aby im nahradil tieto trovy konania na účet ich právnej zástupkyne (...)“.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 10 C 341/00:

Dňa 30. marca 2000 bol Okresnému súdu Bratislava I doručený žalobný návrh, ktorým sa mal. V. R. a mal. I. R., obaja zastúpení matkou V. R., právne zastúpení JUDr. K. P., domáhali proti žalovanej strane P., a. s., B. (ďalej aj „žalovaná“), o zaplatenie 25 565,40 Sk s príslušenstvom.

Dňa 5. júna 2000 Okresný súd Bratislava I listom postúpil vec na ďalšie konanie ako súdu miestne príslušnému okresnému súdu.

Dňa 17. júla 2001 bol spis zaslaný žalovanej, aby sa vyjadrila k veci.

Dňa 14. augusta 2001 sa žalovaná písomne vyjadrila k žalobe.

Dňa 3. septembra 2001 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 15. november 2001.

Dňa 8. novembra 2001 sťažovatelia požiadali okresný súd, aby predvolanie bolo doručené aj ich právnej zástupkyňi, a zároveň ospravedlnili svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu školských povinností.

Dňa 15. novembra 2001 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania.

Dňa 5. decembra 2001 žalovaná zaslala okresnému súdu listinné dôkazy.

Dňa 18. decembra 2001 okresný súd vyzval žalovanú stranu, aby v zmysle uznesenia o odročení pojednávania z 15. novembra 2001 doručila okresnému súdu prehľad zaplatených splátok podľa zmluvy.

Dňa 13. mája 2002 bola uvedená výzva žalovanej strane zopakovaná pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Dňa 21. mája 2002 žalovaná predložila okresnému súdu požadovaný prehľad splátok.

Dňa 5. júna 2002 okresný súd dožiadal I., a. s., K., o zaslanie informácií s názvom účtu B.

Dňa 6. júna 2002 okresný súd požiadal Okresný súd Košice II o zapožičanie dedičského spisu sp. zn. 28 D 9/96, Dnot 22/96.

Dňa 24. júna 2002 Okresný súd Košice II oznámil okresnému súdu, že požadovaný dedičský spis je pripojený k civilnému konaniu sp. zn. 28 C 206/00.

Dňa 12. júna 2002 okresný súd požiadal Okresný súd Košice II o zapožičanie uvedeného dedičského spisu.

Dňa 20. júna 2002 IRB, a. s., Košice, poskytlo okresnému súdu dodatok k informácii z 18. júna 2002 a tiež odpovedalo na dožiadanie okresného súdu.

Dňa 5. novembra 2002 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 20. máj 2003.

Dňa 28. apríla 2003 žalovaná požiadala o zaslanie žalobného návrhu.

Dňa 19. mája 2003 sa žalovaná ospravedlnila pre neúčast' na pojednávaní.

Dňa 19. mája 2003 sa sťažovatelia ospravedlnili z neúčasti na pojednávaní 20. mája 2003 a navrhli, aby boli vypočutí dožiadaným súdom.

Dňa 20. mája 2003 okresný súd zistil, že sa na pojednávanie nedostavili účastníci konania. Svoju neúčast' síce písomne ospravedlnili, avšak podľa názoru súdu neuviedli žiadny vážny dôvod svojej neúčasti, preto konanie uznesením č. k. 10 C 341/00-58 prerušil.

Dňa 18. júna 2003 sťažovatelia podali odvolanie proti uvedenému uzneseniu.

Dňa 14. apríla 2004 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 8. jún 2004.

Dňa 8. júna 2004 bolo pojednávanie iba za účasti právnych zástupcov účastníkov konania odročené na neurčito.

Dňa 22. júna 2004 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 16. september 2004.

Dňa 9. júla 2004 okresný súd zisťoval prostredníctvom MEO a CEPO adresy sťažovateľov a ich zástupkyne.

Dňa 22. júla 2004 Register obyvateľov v Banskej Bystrici oznámil okresnému súdu adresu V. R., sťažovateľky a sťažovateľa.

Dňa 20. augusta 2004 JUDr. K. P. oznámila okresnému súdu, že sťažovateľov už nezastupuje.

Dňa 6. septembra 2004 JUDr. I. R. zaslala okresnému súdu splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľov.

Dňa 16. septembra 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 16. november 2004 za účelom ďalšieho dokazovania.

Dňa 4. októbra 2004 žalovaná požiadala okresný súd o predĺženie lehoty na vyjadrenie a na zaslanie dokladov.

Dňa 11. októbra 2004 žalovaná zaslala okresnému súdu doplňujúce vyjadrenie.

Dňa 16. novembra 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom ustanovenia znalca na pravosť podpisu poručiťľa na zrušení zmluvy o stavebnom sporení zo 16. decembra 1995.

Dňa 17. decembra 2004 právna zástupkyňa sťažovateľov požiadala o predĺženie lehoty na predloženie podpisov ich nebohého otca.

Dňa 23. decembra 2004 sťažovatelia predložili okresnému súdu podpisy ich nebohého otca.

Dňa 14. januára 2005 bolo vyhotovené uznesenie č. k. 10 C 341/00-109 o ustanovení znalca z odboru písomoznalctva.

Dňa 11. a 18. februára 2005 sťažovatelia zložili preddavok na znalecké dokazovanie.

Dňa 25. februára 2005 okresný súd vyzval znalca, aby si prevzal predmetný spis.

Dňa 7. marca 2005 znalec prevzal od okresného súdu predmetný spis.

Dňa 26. júla 2005 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok.

Dňa 8. augusta 2005 okresný súd vyzval účastníkov konania, aby sa písomne vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 19. augusta 2005 právna zástupkyňa sťažovateľov zaujala písomné stanovisko k znaleckému posudku.

Dňa 2. septembra 2005 žalovaná zaujala stanovisko k znaleckému posudku.

Dňa 16. februára 2006 sťažovatelia požiadali okresný súd o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 4. septembra 2006 po opakovanom vyzývaní znalca, aby vyúčtoval znalečné, okresný súd uznesením č. k. 10 C 341/00-133 priznal znalcovi znalečné.

Dňa 13. septembra 2006 a 26. októbra 2006 sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne opakovane požiadali o nariadenie pojednávania.

Dňa 22. novembra 2006 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 18. január 2007.

Dňa 2. novembra 2006 sťažovatelia podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní.

Dňa 18. januára 2007 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 24. januára 2007 právna zástupkyňa sťažovateľov doručila okresnému súdu vyčíslenie trov právneho zastúpenia.

Dňa 18. januára 2007 nadobudol právoplatnosť rozsudok z 8. marca 2007.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 341/00 dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu a ESLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

2.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o zaplatenie sumy 25 565,40 Sk s prísl. v okolnostiach danej veci mohlo predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci najmä s ustálením skutkového stavu znaleckým dokazovaním. Zdlhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2.2 Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov, treba konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mali svoj podiel aj sťažovatelia, ktorí - rovnako ako ich právna zástupkyňa - aj keď sa ospravedlnili, opakovane sa nezúčastnili na pojednávaniach v danej veci. Avšak v danom prípade podiel sťažovateľov na vzniknutých priet'ahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňovalo neúmerne dlho trvajúce konanie okresného súdu.

2.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutej veci a predovšetkým poukazuje na nečinnosť súdu v období od 5. júna 2000 do 17. júla 2001 (trinásť mesiacov) a od 2. septembra 2005 do 22. novembra 2006 (štrnásť mesiacov), teda okresný súd počas dvoch rokov a troch mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia v preskúmvanej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (napr. I. ÚS 41/02). Okrem uvedeného postup súdu najmä v období od 20. mája 2003 (keď zo zmätočných dôvodov došlo k prerušeniu konania) nevykazoval znaky plynulého a efektívneho konania, úkony súdu nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov. K týmto uvedeným zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

Uvedené obdobie nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti, nie je možné ospravedlniť skutočnosťami uvádzanými vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu označovanými ako okolnosti objektívne. Ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, hodnotil postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. V tejto súvislosti ústavný súd tiež uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez

zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3. Vzhľadom na to, že okresný súd 18. januára 2007 vyhlásil vo veci rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

4. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume každému po 70 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä na predmet konania (išlo o zaplatenie sumy 25 565,40 Sk s prísl.), ale aj na povahu konania a jeho význam pre sťažovateľov považuje za primerané v sume každému po 30 000 Sk. Ústavný súd pritom neprehliadol ani skutočnosť, že okresný súd medzičasom odstránil právnu neistotu sťažovateľov tým, že v napadnutom konaní bol vydaný právoplatný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. marca 2007.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia 30. novembra 2006, podanie sťažnosti z 30. novembra 2006 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 14. mája 2007). Za dva úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume dvakrát po 2 730 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 5 460 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 4 368 Sk. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 164 Sk v roku 2006) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí táto náhrada trov za dva úkony vykonané v roku 2006 sumu 9 064 Sk. Za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2007, patrí odmena pre jedného sťažovateľa v sume 2 970 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 2 376 Sk. Spolu s režijným paušálom k tomuto úkonu (178 Sk v roku 2007) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí táto náhrada trov za jeden úkon vykonaný v roku 2007 sumu 4 930 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí teda náhrada trov právneho zastúpenia celkove sumu spolu s DPH 16 652,86 Sk v zmysle citovanej vyhlášky.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 628 Sk, ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2008